

TDAB01 SANNOLIKHETSLÄRA OCH STATISTIK

TENTAMEN 2018-10-24

LÄRARE

Jose M. Peña. Besöker lokalen. Nås vid telefon också.

BETYG

För full poäng i varje delfråga krävs tydliga och väl motiverade svar.

Maximalt antal poäng: 20 poäng

Betyg 5 = 17-20 poäng

Betyg 4 = 13-16 poäng

Betyg 3 = 9-12 poäng

TILLÅTNA HJÄLPMEDEL

Miniräknare med tomt minne. Tabell- och formelsamling (ingår i tentamen).

UPPGIFTER

- (1) (3 p) Ett program består av kodblock 1 och kodblock 2. Kodblock 1 har en bugg med sannolikhet 0.2, och kodblock 2 har en bugg med sannolikhet 0.4 oberoende av kodblock 1. Om det finns en bugg bara i kodblock 1, då kraschar programmet med sannolikhet 0.5. Om det finns en bugg bara i kodblock 2, då kraschar programmet med sannolikhet 0.8. Om det finns en bugg i båda kodblock 1 och 2, då kraschar programmet med sannolikhet 0.9. Anta att programmet har kraschat. Beräkna sannolikheten att det finns en bugg i båda kodblock 1 och 2.

Hjälp: Tillämpa Bayes sats och lagen om total sannolikhet:

$$p(\text{krasch}) = \sum_i p(\text{krasch}|\text{buggPlats}_i)p(\text{buggPlats}_i).$$

- (2) (3 p) Operativsystemet A kraschar 0.5 gånger per år, medan operativsystemet B kraschar en gång per år. Båda systemen är lika populära. En dator har inte kraschat i det senaste året. Beräkna sannolikheten att datoren kör operativsystemet A. Efter tre år, datoren har kraschat bara en gång. Beräkna igen sannolikheten att datoren kör operativsystemet A.
- (3) (2 p) Härled väntevärdet och variansen för en slumpvariable som är (a) Bernoulli fördelad, (b) binomial fördelad, och (c) likformig fördelad i intervallen $[0, 1]$.
- (4) (2 p) Slumpvariabeln X är normal fördelad med $E(X) = -3$ och $var(X) = 4$. Beräkna (a) $p(X = -3)$, (b) $p(X \leq 2.39)$, (c) $p(-2.39 < X < 2.39)$, och (d) värdet a så att $p(X > a) = 0.33$.
- (5) (2 p) Varje dag tar Norah samma väg från universitetet till träningshallen. Det finns fyra stoppsignaler på vägen och hon noterar följande: Om en stoppsignal visar grönt, kommer nästa stoppsignal att visa grönt med sannolikheten 0.5 och rött med sannolikheten 0.5. Om stoppsignalen däremot visar rött kommer nästa stoppsignal att visa rött med sannolikheten 0.6 och grönt med sannolikheten 0.4.

(a) Ange transitionsmatrisen som tillhör Markovkedjan. (b) Ange 2-steps transitionsmatrisen och förklara vad den innebär. (c) Om det första stoppet visar grön, vad är sannolikheten att tredje stoppet visar röd ?

- (6) (4 p) Låt $X_1, \dots, X_n$ vara oberoende och likafördelade $Binomial(4, p)$ slumpvariabler och anta vidare att apriorifördelningen för p är $Beta(\alpha, \beta)$. (a) Härled aposteriorifördelningen för p . (b) Beräkna aposterioriväntevärdet för p . (c) Ett 95 % highest posterior density (HPD) intervall är ett Bayesianiskt osäkerhetsintervall för en parameter p som innehåller de värden på parametern som har högst aposterioritet, och där sannolikheten att p tillhör intervallet är 0.95. Beräkna ett HPD intervall för p givet $n = 2$, $\alpha = \beta = 1$ och $\sum_{i=1}^n x_i = 8$.

Hjälp: $\Gamma(n + 1) = n!$ för icke-negativt heltal n .

- (7) (4 p) Ett företag har haft den följande budgeten under åren:

år (20xx)	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13
budget (MSEK)	17	23	31	29	33	39	39	40	41	44	47

(a) Bygg en linjär regression modell från datan. (b) Testa hypotesen att budgeten ökar mer än 1.8 MSEK per år i genomsnitt. (c) Bygg en 95 % konfidensintervall för budgeten för 2017. (d) Förklara vad intervallet innebär. (e) Nämn de tre viktigaste antaganden som gjordes för att bygga intervallet.

Hjälp: $std(b_1) = \frac{\sigma}{\sqrt{S_{xx}}}$ och $std(\hat{y}_*) = \sigma\sqrt{\frac{1}{n} + \frac{(x_* - \bar{x})^2}{S_{xx}}}$ där $\hat{y}_*$ är prediktionen för observationen x_* .

TABELL- OCH FORMELSAMLING

SANNOLIKHETSFÖRDELNINGAR

- Binomialfördelning

$$X \sim \text{Bin}(n, p)$$

$$P(x) = \binom{n}{x} p^x (1-p)^{n-x}, \quad x = 0, 1, \dots, n$$

$$\mathbb{E}X = np, \quad \text{Var}(X) = np(1-p).$$

- Poissonfördelning

$$X \sim \text{Po}(\mu)$$

$$P(x) = \frac{\mu^x}{x!} e^{-\mu}, \quad x = 0, 1, 2, \dots$$

$$\mathbb{E}X = \mu, \quad \text{Var}(X) = \mu.$$

- Geometrisk fördelning

$$X \sim \text{Ge}(p)$$

$$P(x) = (1-p)^{x-1} p, \quad x = 1, 2, \dots$$

$$\mathbb{E}X = \frac{1}{p}, \quad \text{Var}(X) = \frac{1-p}{p^2}.$$

- Multinomialfördelning

$$(X_1, \dots, X_k) \sim \text{Multinomial}(n, p_1, \dots, p_k)$$

$$P(x_1, \dots, x_k) = \frac{n!}{x_1! \cdots x_k!} p_1^{x_1} \cdots p_k^{x_k}, \quad x_i = 0, 1, 2, \dots, n \text{ och } \sum_{i=1}^k x_i = n.$$

$$\mathbb{E}X_i = np_i, \quad \text{Var}(X_i) = np_i(1-p_i), \quad \text{Cov}(X_i, X_j) = -np_i p_j \quad (i \neq j).$$

- Likformig (rektangulär) fördelning på intervallet (a,b)

$$X \sim U(a, b)$$

$$f(x) = \frac{1}{b-a}, \quad a \leq x \leq b$$

$$\mathbb{E}X = \frac{a+b}{2}, \quad \text{Var}(X) = \frac{(b-a)^2}{12}.$$

- **Exponentialfördelning**

$$X \sim \text{Exp}(\lambda),$$

där λ betecknar intensiteten. Ibland används väntevärdet $\mu = \frac{1}{\lambda}$ som parameter.

$$f(x) = \lambda e^{-\lambda x}, \quad x \geq 0$$

$$\mathbb{E}X = \frac{1}{\lambda}, \quad \text{Var}(X) = \frac{1}{\lambda^2}.$$

- **Normalfördelning**

$$X \sim N(\mu, \sigma^2)$$

$$f(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} \exp\left\{-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma^2}\right\}, \quad -\infty < x < +\infty$$

$$\mathbb{E}X = \mu, \quad \text{Var}(X) = \sigma^2.$$

- **χ^2 -fördelning**

$$Y \sim \chi^2(\nu)$$

Uppkomst: Om $X_1, \dots, X_n$ är oberoende, var och en $N(0, 1)$, gäller att $Y = X_1^2 + \dots + X_n^2$ får en χ^2 fördelning med ν frihetsgrader.

$$f(x) = \frac{x^{(\nu/2)-1} e^{-x/2}}{2^{(\nu/2)} \Gamma(\nu/2)}, \quad x \geq 0,$$

där $\Gamma(\cdot)$ är gammafunktionen

$$\Gamma(c) = \int_0^\infty x^{c-1} e^{-x} dx, \quad \text{där } c > 0.$$

$$\mathbb{E}Y = \nu, \quad \text{Var}(Y) = 2\nu.$$

- **t-fördelning**

$$Z \sim t(\nu)$$

Uppkomst: Om $X \sim N(0, 1)$ och $Y \sim \chi^2(\nu)$ samt X och Y är oberoende, så gäller att $Z = \frac{X}{\sqrt{Y/\nu}}$ får en t-fördelning med ν frihetsgrader.

$$f(x) = \frac{\Gamma(\frac{\nu+1}{2})}{\sqrt{\nu\pi} \Gamma(\frac{\nu}{2})} \left(1 + \frac{x^2}{\nu}\right)^{-(\nu+1)/2}, \quad -\infty < x < +\infty$$

- **Gammafördelning**

$$Y \sim \Gamma(\alpha, \lambda)$$

Uppkomst: Om $X_1, \dots, X_n$ är oberoende, var och en $\text{Exp}(\lambda)$, så blir $Y = X_1 + \dots + X_n$ gammafördelad med parametrarna n och λ .

$$f(x) = \frac{\lambda^\alpha}{\Gamma(\alpha)} x^{\alpha-1} e^{-\lambda x}, \quad x \geq 0$$

$$\mathbb{E}Y = \frac{\alpha}{\lambda}, \quad \text{Var}(Y) = \frac{\alpha}{\lambda^2}.$$

- **Betafördelning**

$$X \sim \text{Beta}(\alpha, \beta)$$

$$f(x) = \frac{\Gamma(\alpha + \beta)}{\Gamma(\alpha)\Gamma(\beta)} x^{\alpha-1}(1-x)^{\beta-1}, \quad 0 < x < 1$$

$$\mathbb{E}X = \frac{\alpha}{\alpha + \beta}, \quad \text{Var}(X) = \frac{\alpha\beta}{(\alpha + \beta)^2(\alpha + \beta + 1)}.$$

- **Dirichletfördelningen**

$$(X_1, \dots, X_k) \sim \text{Dirichlet}(\alpha_1, \dots, \alpha_k)$$

$$P(x_1, \dots, x_k) = \frac{\Gamma(\sum_{i=1}^k \alpha_i)}{\prod_{i=1}^k \Gamma(\alpha_i)} x_1^{\alpha_1-1} \dots x_k^{\alpha_k-1}, \quad 0 < x_i < 1 \text{ och } \sum_{i=1}^k x_i = 1.$$

$$\mathbb{E}X_i = \frac{\alpha_i}{\alpha_0}, \text{ där } \alpha_0 = \sum_{i=1}^k \alpha_i \quad \text{Var}(X_i) = \frac{\alpha_i(\alpha_0 - \alpha_i)}{\alpha_0^2(\alpha_0 + 1)}, \quad \text{Cov}(X_i, X_j) = -\frac{\alpha_i\alpha_j}{\alpha_0^2(\alpha_0 + 1)} (i \neq j).$$

DIVERSE DEFINITIONER OCH RESULTAT

- Kovarians: $\text{Cov}(X, Y) = \mathbb{E}[(X - \mu_X)(Y - \mu_Y)]$, där $\mu_X = \mathbb{E}X$ och $\mu_Y = \mathbb{E}Y$
- Korrelation: $\rho(X, Y) = \frac{\text{Cov}(X, Y)}{\sigma_X \sigma_Y}$, där $\sigma_X^2 = \text{Var}(X)$ och $\sigma_Y^2 = \text{Var}(Y)$
- Generellt gäller att

$$\mathbb{E}(a_1X_1 + \dots + a_nX_n + b) = a_1\mathbb{E}X_1 + \dots + a_n\mathbb{E}X_n + b.$$

- För oberoende slumpvariabler $X_1, \dots, X_n$ gäller att

$$\text{Var}(a_1X_1 + \dots + a_nX_n + b) = a_1^2\text{Var}(X_1) + \dots + a_n^2\text{Var}(X_n).$$

- Generellt gäller att

$$\text{Var}(a_1X_1 + \dots + a_nX_n + b) = \sum_{j=1}^n a_j^2\text{Var}(X_j) + 2 \sum_{1 \leq j < k \leq n} a_j a_k \text{Cov}(X_j, X_k).$$

- $X \sim \text{Bin}(n, p)$ och $n \geq 10, p \leq 0.1 \Rightarrow X \approx \text{Po}(np)$
- $X \sim \text{Bin}(n, p)$ och $np(1-p) \geq 10 \Rightarrow X \approx N(np, np(1-p))$,
- $X \sim \text{Po}(\mu)$ och $\mu \geq 15 \Rightarrow X \approx N(\mu, \mu)$.
- Om $X_1, \dots, X_n \stackrel{iid}{\sim} N(\mu, \sigma^2)$, gäller följande:

1. $\frac{\bar{X} - \mu}{\sigma/\sqrt{n}} \sim N(0, 1)$,
2. $\frac{(n-1)S^2}{\sigma^2} = \frac{\sum_{j=1}^n (X_j - \bar{X}_n)^2}{\sigma^2} \sim \chi^2(n-1)$,

3. $\frac{\bar{X} - \mu}{S/\sqrt{n}} \sim t(n-1)$.

- Vid **enkel linjär regression** ges modellen av

$$y_i = \beta_0 + \beta_1 x_i + \varepsilon_i, \quad \text{för } i = 1, \dots, n,$$

där $\varepsilon_i \sim N(0, \sigma)$ och oberoende.

Minsta kvadrat-skattningar

$$\begin{aligned} \hat{\beta}_1 &= \frac{S_{xy}}{S_{xx}}, \\ \hat{\beta}_0 &= \bar{y} - \hat{\beta}_1 \bar{x}, \\ \hat{\sigma}^2 &= \frac{1}{n-2} \sum_{i=1}^n (y_i - \hat{\beta}_0 - \hat{\beta}_1 x_i)^2 \end{aligned}$$

där

$$\begin{aligned} S_{xx} &= \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \\ S_{xy} &= \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y}) \end{aligned}$$

- χ^2 **goodness of fit-test**.

– H_0 : Fördelningsfunktioner är $F_0(x)$ (inga okända parametrar).

Låt $p_i = F_0(a_i) - F_0(a_{i-1})$ och N_i antalet x_i i intervallet $(a_{i-1}, a_i]$.

Teststatistika: $T = \sum_{i=1}^k \frac{(N_i - np_i)^2}{np_i} \approx \chi^2(k-1)$ -fördelad under H_0 .

– H_0 : Given parametrisk fördelningsklass med fördelningsfunktion $F(x)$.

Teststatistika: $T = \sum_{i=1}^k \frac{(N_i - np_i)^2}{np_i}$,

där p_i beräknas som enligt föregående punkt sedan parametrarna i $F(x)$ har skattats. T är approximativt $\chi^2(k-1-r)$ -fördelad under H_0 där $r =$ antalet skattade parametrar i $F(x)$.

I båda fallen krävs att alla $np_i \geq 5$.

BAYESIANSK INFERENS

Bernoulli data - Beta prior

- Modell: $X_1, \dots, X_n | \theta \sim \text{Bernoulli}(\theta)$
- Prior: $\theta \sim \text{Beta}(\alpha, \beta)$
- Posterior: $\theta | x_1, \dots, x_n \sim \text{Beta}(\alpha + s, \beta + f)$, där $s = \sum_{i=1}^n x_i$ och $f = n - s$.

Normal data - Normal prior

- Modell: $X_1, \dots, X_n | \theta, \sigma^2 \sim N(\theta, \sigma^2)$, σ^2 känd.
- Prior: $\theta \sim N(\mu, \tau^2)$
- Posterior: $\theta | x_1, \dots, x_n \sim N(\mu_x, \tau_x^2)$, där $\frac{1}{\tau_x^2} = \frac{n}{\sigma^2} + \frac{1}{\tau^2}$, $\mu_x = w\bar{x} + (1-w)\mu$ och $w = \frac{\frac{n}{\sigma^2}}{\frac{n}{\sigma^2} + \frac{1}{\tau^2}}$.

Multinomial data - Dirichlet prior

- Modell: $X_1, \dots, X_K | \theta_1, \dots, \theta_K \sim \text{Multinomial}(n, \theta_1, \dots, \theta_K)$.
- Prior: $(\theta_1, \dots, \theta_K) \sim \text{Dirichlet}(\alpha_1, \dots, \alpha_K)$
- Posterior: $(\theta_1, \dots, \theta_K) | x_1, \dots, x_k \sim \text{Dirichlet}(\alpha_1 + x_1, \dots, \alpha_K + x_K)$.

TABELLER

Normalfördelning

Tabell för $\Phi(x) = P(X \leq x)$, där $X \sim N(0, 1)$. För $x < 0$, använd att $\Phi(x) = 1 - \Phi(-x)$.

x	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0.0	0.5000	0.5040	0.5080	0.5120	0.5160	0.5199	0.5239	0.5279	0.5319	0.5359
0.1	0.5398	0.5438	0.5478	0.5517	0.5557	0.5596	0.5636	0.5675	0.5714	0.5753
0.2	0.5793	0.5832	0.5871	0.5910	0.5948	0.5987	0.6026	0.6064	0.6103	0.6141
0.3	0.6179	0.6217	0.6255	0.6293	0.6331	0.6368	0.6406	0.6443	0.6480	0.6517
0.4	0.6554	0.6591	0.6628	0.6664	0.6700	0.6736	0.6772	0.6808	0.6844	0.6879
0.5	0.6915	0.6950	0.6985	0.7019	0.7054	0.7088	0.7123	0.7157	0.7190	0.7224
0.6	0.7257	0.7291	0.7324	0.7357	0.7389	0.7422	0.7454	0.7486	0.7517	0.7549
0.7	0.7580	0.7611	0.7642	0.7673	0.7704	0.7734	0.7764	0.7794	0.7823	0.7852
0.8	0.7881	0.7910	0.7939	0.7967	0.7995	0.8023	0.8051	0.8078	0.8106	0.8133
0.9	0.8159	0.8186	0.8212	0.8238	0.8264	0.8289	0.8315	0.8340	0.8365	0.8389
1.0	0.8413	0.8438	0.8461	0.8485	0.8508	0.8531	0.8554	0.8577	0.8599	0.8621
1.1	0.8643	0.8665	0.8686	0.8708	0.8729	0.8749	0.8770	0.8790	0.8810	0.8830
1.2	0.8849	0.8869	0.8888	0.8907	0.8925	0.8944	0.8962	0.8980	0.8997	0.9015
1.3	0.9032	0.9049	0.9066	0.9082	0.9099	0.9115	0.9131	0.9147	0.9162	0.9177
1.4	0.9192	0.9207	0.9222	0.9236	0.9251	0.9265	0.9279	0.9292	0.9306	0.9319
1.5	0.9332	0.9345	0.9357	0.9370	0.9382	0.9394	0.9406	0.9418	0.9429	0.9441
1.6	0.9452	0.9463	0.9474	0.9484	0.9495	0.9505	0.9515	0.9525	0.9535	0.9545
1.7	0.9554	0.9564	0.9573	0.9582	0.9591	0.9599	0.9608	0.9616	0.9625	0.9633
1.8	0.9641	0.9649	0.9656	0.9664	0.9671	0.9678	0.9686	0.9693	0.9699	0.9706
1.9	0.9713	0.9719	0.9726	0.9732	0.9738	0.9744	0.9750	0.9756	0.9761	0.9767
2.0	0.9772	0.9778	0.9783	0.9788	0.9793	0.9798	0.9803	0.9808	0.9812	0.9817
2.1	0.9821	0.9826	0.9830	0.9834	0.9838	0.9842	0.9846	0.9850	0.9854	0.9857
2.2	0.9861	0.9864	0.9868	0.9871	0.9875	0.9878	0.9881	0.9884	0.9887	0.9890
2.3	0.9893	0.9896	0.9898	0.9901	0.9904	0.9906	0.9909	0.9911	0.9913	0.9916
2.4	0.9918	0.9920	0.9922	0.9925	0.9927	0.9929	0.9931	0.9932	0.9934	0.9936
2.5	0.9938	0.9940	0.9941	0.9943	0.9945	0.9946	0.9948	0.9949	0.9951	0.9952
2.6	0.9953	0.9955	0.9956	0.9957	0.9959	0.9960	0.9961	0.9962	0.9963	0.9964
2.7	0.9965	0.9966	0.9967	0.9968	0.9969	0.9970	0.9971	0.9972	0.9973	0.9974
2.8	0.9974	0.9975	0.9976	0.9977	0.9977	0.9978	0.9979	0.9979	0.9980	0.9981
2.9	0.9981	0.9982	0.9982	0.9983	0.9984	0.9984	0.9985	0.9985	0.9986	0.9986
3.0	0.9987	0.9987	0.9987	0.9988	0.9988	0.9989	0.9989	0.9989	0.9990	0.9990
3.1	0.9990	0.9991	0.9991	0.9991	0.9992	0.9992	0.9992	0.9992	0.9993	0.9993
3.2	0.9993	0.9993	0.9994	0.9994	0.9994	0.9994	0.9994	0.9995	0.9995	0.9995
3.3	0.9995	0.9995	0.9995	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9997
3.4	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9998
3.5	0.9998	0.9998	0.9998	0.9998	0.9998	0.9998	0.9998	0.9998	0.9998	0.9998
3.6	0.9998	0.9998	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999
3.7	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999
3.8	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999	0.9999
3.9	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000
4.0	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000

t-fördelning

Tabell för $F(x) = P(X \leq x)$, där $X \sim t(\nu)$. För $F(x) < 0.5$, använd att $F(x) = 1 - F(-x)$.

ν	$F(x)$							
	0.75	0.90	0.95	0.975	0.99	0.995	0.9975	0.9995
1	1.00	3.08	6.31	12.71	31.82	63.66	127.32	636.62
2	0.82	1.89	2.92	4.30	6.96	9.92	14.09	31.60
3	0.76	1.64	2.35	3.18	4.54	5.84	7.45	12.92
4	0.74	1.53	2.13	2.78	3.75	4.60	5.60	8.61
5	0.73	1.48	2.02	2.57	3.36	4.03	4.77	6.87
6	0.72	1.44	1.94	2.45	3.14	3.71	4.32	5.96
7	0.71	1.41	1.89	2.36	3.00	3.50	4.03	5.41
8	0.71	1.40	1.86	2.31	2.90	3.36	3.83	5.04
9	0.70	1.38	1.83	2.26	2.82	3.25	3.69	4.78
10	0.70	1.37	1.81	2.23	2.76	3.17	3.58	4.59
11	0.70	1.36	1.80	2.20	2.72	3.11	3.50	4.44
12	0.70	1.36	1.78	2.18	2.68	3.05	3.43	4.32
13	0.69	1.35	1.77	2.16	2.65	3.01	3.37	4.22
14	0.69	1.35	1.76	2.14	2.62	2.98	3.33	4.14
15	0.69	1.34	1.75	2.13	2.60	2.95	3.29	4.07
16	0.69	1.34	1.75	2.12	2.58	2.92	3.25	4.01
17	0.69	1.33	1.74	2.11	2.57	2.90	3.22	3.97
18	0.69	1.33	1.73	2.10	2.55	2.88	3.20	3.92
19	0.69	1.33	1.73	2.09	2.54	2.86	3.17	3.88
20	0.69	1.33	1.72	2.09	2.53	2.85	3.15	3.85
21	0.69	1.32	1.72	2.08	2.52	2.83	3.14	3.82
22	0.69	1.32	1.72	2.07	2.51	2.82	3.12	3.79
23	0.69	1.32	1.71	2.07	2.50	2.81	3.10	3.77
24	0.68	1.32	1.71	2.06	2.49	2.80	3.09	3.75
25	0.68	1.32	1.71	2.06	2.49	2.79	3.08	3.73
26	0.68	1.31	1.71	2.06	2.48	2.78	3.07	3.71
27	0.68	1.31	1.70	2.05	2.47	2.77	3.06	3.69
28	0.68	1.31	1.70	2.05	2.47	2.76	3.05	3.67
29	0.68	1.31	1.70	2.05	2.46	2.76	3.04	3.66
30	0.68	1.31	1.70	2.04	2.46	2.75	3.03	3.65
40	0.68	1.30	1.68	2.02	2.42	2.70	2.97	3.55
50	0.68	1.30	1.68	2.01	2.40	2.68	2.94	3.50
60	0.68	1.30	1.67	2.00	2.39	2.66	2.91	3.46
100	0.68	1.29	1.66	1.98	2.36	2.63	2.87	3.39
∞	0.67	1.28	1.65	1.96	2.33	2.58	2.81	3.29

χ^2 -fördelning

Tabell för $F(x) = P(X \leq x)$, där $X \sim \chi^2(\nu)$.

ν	$F(x)$										
	0.0005	0.001	0.005	0.01	0.025	0.05	0.10	0.20	0.30	0.40	0.50
1	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.02	0.06	0.15	0.27	0.45
2	0.00	0.00	0.01	0.02	0.05	0.10	0.21	0.45	0.71	1.02	1.39
3	0.02	0.02	0.07	0.11	0.22	0.35	0.58	1.01	1.42	1.87	2.37
4	0.06	0.09	0.21	0.30	0.48	0.71	1.06	1.65	2.19	2.75	3.36
5	0.16	0.21	0.41	0.55	0.83	1.15	1.61	2.34	3.00	3.66	4.35
6	0.30	0.38	0.68	0.87	1.24	1.64	2.20	3.07	3.83	4.57	5.35
7	0.48	0.60	0.99	1.24	1.69	2.17	2.83	3.82	4.67	5.49	6.35
8	0.71	0.86	1.34	1.65	2.18	2.73	3.49	4.59	5.53	6.42	7.34
9	0.97	1.15	1.73	2.09	2.70	3.33	4.17	5.38	6.39	7.36	8.34
10	1.26	1.48	2.16	2.56	3.25	3.94	4.87	6.18	7.27	8.30	9.34
11	1.59	1.83	2.60	3.05	3.82	4.57	5.58	6.99	8.15	9.24	10.34
12	1.93	2.21	3.07	3.57	4.40	5.23	6.30	7.81	9.03	10.18	11.34
13	2.31	2.62	3.57	4.11	5.01	5.89	7.04	8.63	9.93	11.13	12.34
14	2.70	3.04	4.07	4.66	5.63	6.57	7.79	9.47	10.82	12.08	13.34
15	3.11	3.48	4.60	5.23	6.26	7.26	8.55	10.31	11.72	13.03	14.34
16	3.54	3.94	5.14	5.81	6.91	7.96	9.31	11.15	12.62	13.98	15.34
17	3.98	4.42	5.70	6.41	7.56	8.67	10.09	12.00	13.53	14.94	16.34
18	4.44	4.90	6.26	7.01	8.23	9.39	10.86	12.86	14.44	15.89	17.34
19	4.91	5.41	6.84	7.63	8.91	10.12	11.65	13.72	15.35	16.85	18.34
20	5.40	5.92	7.43	8.26	9.59	10.85	12.44	14.58	16.27	17.81	19.34
21	5.90	6.45	8.03	8.90	10.28	11.59	13.24	15.44	17.18	18.77	20.34
22	6.40	6.98	8.64	9.54	10.98	12.34	14.04	16.31	18.10	19.73	21.34
23	6.92	7.53	9.26	10.20	11.69	13.09	14.85	17.19	19.02	20.69	22.34
24	7.45	8.08	9.89	10.86	12.40	13.85	15.66	18.06	19.94	21.65	23.34
25	7.99	8.65	10.52	11.52	13.12	14.61	16.47	18.94	20.87	22.62	24.34
26	8.54	9.22	11.16	12.20	13.84	15.38	17.29	19.82	21.79	23.58	25.34
27	9.09	9.80	11.81	12.88	14.57	16.15	18.11	20.70	22.72	24.54	26.34
28	9.66	10.39	12.46	13.56	15.31	16.93	18.94	21.59	23.65	25.51	27.34
29	10.23	10.99	13.12	14.26	16.05	17.71	19.77	22.48	24.58	26.48	28.34
30	10.80	11.59	13.79	14.95	16.79	18.49	20.60	23.36	25.51	27.44	29.34
40	16.91	17.92	20.71	22.16	24.43	26.51	29.05	32.34	34.87	37.13	39.34
50	23.46	24.67	27.99	29.71	32.36	34.76	37.69	41.45	44.31	46.86	49.33
60	30.34	31.74	35.53	37.48	40.48	43.19	46.46	50.64	53.81	56.62	59.33
100	59.90	61.92	67.33	70.06	74.22	77.93	82.36	87.95	92.13	95.81	99.33

χ^2 -fördelning, forts.

Tabell för $F(x) = P(X \leq x)$, där $X \sim \chi^2(\nu)$.

ν	$F(x)$									
	0.60	0.70	0.80	0.90	0.95	0.975	0.99	0.995	0.999	0.9995
1	0.71	1.07	1.64	2.71	3.84	5.02	6.63	7.88	10.83	12.12
2	1.83	2.41	3.22	4.61	5.99	7.38	9.21	10.60	13.82	15.20
3	2.95	3.66	4.64	6.25	7.81	9.35	11.34	12.84	16.27	17.73
4	4.04	4.88	5.99	7.78	9.49	11.14	13.28	14.86	18.47	20.00
5	5.13	6.06	7.29	9.24	11.07	12.83	15.09	16.75	20.52	22.11
6	6.21	7.23	8.56	10.64	12.59	14.45	16.81	18.55	22.46	24.10
7	7.28	8.38	9.80	12.02	14.07	16.01	18.48	20.28	24.32	26.02
8	8.35	9.52	11.03	13.36	15.51	17.53	20.09	21.95	26.12	27.87
9	9.41	10.66	12.24	14.68	16.92	19.02	21.67	23.59	27.88	29.67
10	10.47	11.78	13.44	15.99	18.31	20.48	23.21	25.19	29.59	31.42
11	11.53	12.90	14.63	17.28	19.68	21.92	24.72	26.76	31.26	33.14
12	12.58	14.01	15.81	18.55	21.03	23.34	26.22	28.30	32.91	34.82
13	13.64	15.12	16.98	19.81	22.36	24.74	27.69	29.82	34.53	36.48
14	14.69	16.22	18.15	21.06	23.68	26.12	29.14	31.32	36.12	38.11
15	15.73	17.32	19.31	22.31	25.00	27.49	30.58	32.80	37.70	39.72
16	16.78	18.42	20.47	23.54	26.30	28.85	32.00	34.27	39.25	41.31
17	17.82	19.51	21.61	24.77	27.59	30.19	33.41	35.72	40.79	42.88
18	18.87	20.60	22.76	25.99	28.87	31.53	34.81	37.16	42.31	44.43
19	19.91	21.69	23.90	27.20	30.14	32.85	36.19	38.58	43.82	45.97
20	20.95	22.77	25.04	28.41	31.41	34.17	37.57	40.00	45.31	47.50
21	21.99	23.86	26.17	29.62	32.67	35.48	38.93	41.40	46.80	49.01
22	23.03	24.94	27.30	30.81	33.92	36.78	40.29	42.80	48.27	50.51
23	24.07	26.02	28.43	32.01	35.17	38.08	41.64	44.18	49.73	52.00
24	25.11	27.10	29.55	33.20	36.42	39.36	42.98	45.56	51.18	53.48
25	26.14	28.17	30.68	34.38	37.65	40.65	44.31	46.93	52.62	54.95
26	27.18	29.25	31.79	35.56	38.89	41.92	45.64	48.29	54.05	56.41
27	28.21	30.32	32.91	36.74	40.11	43.19	46.96	49.64	55.48	57.86
28	29.25	31.39	34.03	37.92	41.34	44.46	48.28	50.99	56.89	59.30
29	30.28	32.46	35.14	39.09	42.56	45.72	49.59	52.34	58.30	60.73
30	31.32	33.53	36.25	40.26	43.77	46.98	50.89	53.67	59.70	62.16
40	41.62	44.16	47.27	51.81	55.76	59.34	63.69	66.77	73.40	76.09
50	51.89	54.72	58.16	63.17	67.50	71.42	76.15	79.49	86.66	89.56
60	62.13	65.23	68.97	74.40	79.08	83.30	88.38	91.95	99.61	102.69
100	102.95	106.91	111.67	118.50	124.34	129.56	135.81	140.17	149.45	153.17

Binomialfördelning

Tabell för $P(X \leq k)$ där $X \sim \text{Bin}(n, p)$.

För $p > 0.5$, använd att $P(X \leq k) = P(Y \geq n - k)$ där $Y \sim \text{Bin}(n, 1 - p)$.

n	k	p									
		0.05	0.10	0.15	0.20	0.25	0.30	0.35	0.40	0.45	0.50
2	0	0.9025	0.8100	0.7225	0.6400	0.5625	0.4900	0.4225	0.3600	0.3025	0.2500
	1	0.9975	0.9900	0.9775	0.9600	0.9375	0.9100	0.8775	0.8400	0.7975	0.7500
3	0	0.8574	0.7290	0.6141	0.5120	0.4219	0.3430	0.2746	0.2160	0.1664	0.1250
	1	0.9928	0.9720	0.9392	0.8960	0.8438	0.7840	0.7183	0.6480	0.5747	0.5000
	2	0.9999	0.9990	0.9966	0.9920	0.9844	0.9730	0.9571	0.9360	0.9089	0.8750
4	0	0.8145	0.6561	0.5220	0.4096	0.3164	0.2401	0.1785	0.1296	0.0915	0.0625
	1	0.9860	0.9477	0.8905	0.8192	0.7383	0.6517	0.5630	0.4752	0.3910	0.3125
	2	0.9995	0.9963	0.9880	0.9728	0.9492	0.9163	0.8735	0.8208	0.7585	0.6875
	3	1.0000	0.9999	0.9995	0.9984	0.9961	0.9919	0.9850	0.9744	0.9590	0.9375
5	0	0.7738	0.5905	0.4437	0.3277	0.2373	0.1681	0.1160	0.0778	0.0503	0.0313
	1	0.9774	0.9185	0.8352	0.7373	0.6328	0.5282	0.4284	0.3370	0.2562	0.1875
	2	0.9988	0.9914	0.9734	0.9421	0.8965	0.8369	0.7648	0.6826	0.5931	0.5000
	3	1.0000	0.9995	0.9978	0.9933	0.9844	0.9692	0.9460	0.9130	0.8688	0.8125
	4	1.0000	1.0000	0.9999	0.9997	0.9990	0.9976	0.9947	0.9898	0.9815	0.9688
6	0	0.7351	0.5314	0.3771	0.2621	0.1780	0.1176	0.0754	0.0467	0.0277	0.0156
	1	0.9672	0.8857	0.7765	0.6554	0.5339	0.4202	0.3191	0.2333	0.1636	0.1094
	2	0.9978	0.9842	0.9527	0.9011	0.8306	0.7443	0.6471	0.5443	0.4415	0.3438
	3	0.9999	0.9987	0.9941	0.9830	0.9624	0.9295	0.8826	0.8208	0.7447	0.6563
	4	1.0000	0.9999	0.9996	0.9984	0.9954	0.9891	0.9777	0.9590	0.9308	0.8906
	5	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9998	0.9993	0.9982	0.9959	0.9917	0.9844
7	0	0.6983	0.4783	0.3206	0.2097	0.1335	0.0824	0.0490	0.0280	0.0152	0.0078
	1	0.9556	0.8503	0.7166	0.5767	0.4449	0.3294	0.2338	0.1586	0.1024	0.0625
	2	0.9962	0.9743	0.9262	0.8520	0.7564	0.6471	0.5323	0.4199	0.3164	0.2266
	3	0.9998	0.9973	0.9879	0.9667	0.9294	0.8740	0.8002	0.7102	0.6083	0.5000
	4	1.0000	0.9998	0.9988	0.9953	0.9871	0.9712	0.9444	0.9037	0.8471	0.7734
	5	1.0000	1.0000	0.9999	0.9996	0.9987	0.9962	0.9910	0.9812	0.9643	0.9375
	6	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9998	0.9994	0.9984	0.9963	0.9922
8	0	0.6634	0.4305	0.2725	0.1678	0.1001	0.0576	0.0319	0.0168	0.0084	0.0039
	1	0.9428	0.8131	0.6572	0.5033	0.3671	0.2553	0.1691	0.1064	0.0632	0.0352
	2	0.9942	0.9619	0.8948	0.7969	0.6785	0.5518	0.4278	0.3154	0.2201	0.1445
	3	0.9996	0.9950	0.9786	0.9437	0.8862	0.8059	0.7064	0.5941	0.4770	0.3633
	4	1.0000	0.9996	0.9971	0.9896	0.9727	0.9420	0.8939	0.8263	0.7396	0.6367
	5	1.0000	1.0000	0.9998	0.9988	0.9958	0.9887	0.9747	0.9502	0.9115	0.8555
	6	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9996	0.9987	0.9964	0.9915	0.9819	0.9648
	7	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9998	0.9993	0.9983	0.9961
9	0	0.6302	0.3874	0.2316	0.1342	0.0751	0.0404	0.0207	0.0101	0.0046	0.0020
	1	0.9288	0.7748	0.5995	0.4362	0.3003	0.1960	0.1211	0.0705	0.0385	0.0195
	2	0.9916	0.9470	0.8591	0.7382	0.6007	0.4628	0.3373	0.2318	0.1495	0.0898
	3	0.9994	0.9917	0.9661	0.9144	0.8343	0.7297	0.6089	0.4826	0.3614	0.2539
	4	1.0000	0.9991	0.9944	0.9804	0.9511	0.9012	0.8283	0.7334	0.6214	0.5000
	5	1.0000	0.9999	0.9994	0.9969	0.9900	0.9747	0.9464	0.9006	0.8342	0.7461
	6	1.0000	1.0000	1.0000	0.9997	0.9987	0.9957	0.9888	0.9750	0.9502	0.9102
	7	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9996	0.9986	0.9962	0.9909	0.9805
	8	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9997	0.9992	0.9980

Poissonfördelning

Tabell för $P(X \leq k)$ där $X \sim Po(\mu)$.

k	μ									
	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0
0	0.9048	0.8187	0.7408	0.6703	0.6065	0.5488	0.4966	0.4493	0.4066	0.3679
1	0.9953	0.9825	0.9631	0.9384	0.9098	0.8781	0.8442	0.8088	0.7725	0.7358
2	0.9998	0.9989	0.9964	0.9921	0.9856	0.9769	0.9659	0.9526	0.9371	0.9197
3	1.0000	0.9999	0.9997	0.9992	0.9982	0.9966	0.9942	0.9909	0.9865	0.9810
4	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9998	0.9996	0.9992	0.9986	0.9977	0.9963
5	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9998	0.9997	0.9994
6	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999
7	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000
k	μ									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0
0	0.3329	0.3012	0.2725	0.2466	0.2231	0.2019	0.1827	0.1653	0.1496	0.1353
1	0.6990	0.6626	0.6268	0.5918	0.5578	0.5249	0.4932	0.4628	0.4337	0.4060
2	0.9004	0.8795	0.8571	0.8335	0.8088	0.7834	0.7572	0.7306	0.7037	0.6767
3	0.9743	0.9662	0.9569	0.9463	0.9344	0.9212	0.9068	0.8913	0.8747	0.8571
4	0.9946	0.9923	0.9893	0.9857	0.9814	0.9763	0.9704	0.9636	0.9559	0.9473
5	0.9990	0.9985	0.9978	0.9968	0.9955	0.9940	0.9920	0.9896	0.9868	0.9834
6	0.9999	0.9997	0.9996	0.9994	0.9991	0.9987	0.9981	0.9974	0.9966	0.9955
7	1.0000	1.0000	0.9999	0.9999	0.9998	0.9997	0.9996	0.9994	0.9992	0.9989
8	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9999	0.9998	0.9998
9	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000
k	μ									
	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0
0	0.1225	0.1108	0.1003	0.0907	0.0821	0.0743	0.0672	0.0608	0.0550	0.0498
1	0.3796	0.3546	0.3309	0.3084	0.2873	0.2674	0.2487	0.2311	0.2146	0.1991
2	0.6496	0.6227	0.5960	0.5697	0.5438	0.5184	0.4936	0.4695	0.4460	0.4232
3	0.8386	0.8194	0.7993	0.7787	0.7576	0.7360	0.7141	0.6919	0.6696	0.6472
4	0.9379	0.9275	0.9162	0.9041	0.8912	0.8774	0.8629	0.8477	0.8318	0.8153
5	0.9796	0.9751	0.9700	0.9643	0.9580	0.9510	0.9433	0.9349	0.9258	0.9161
6	0.9941	0.9925	0.9906	0.9884	0.9858	0.9828	0.9794	0.9756	0.9713	0.9665
7	0.9985	0.9980	0.9974	0.9967	0.9958	0.9947	0.9934	0.9919	0.9901	0.9881
8	0.9997	0.9995	0.9994	0.9991	0.9989	0.9985	0.9981	0.9976	0.9969	0.9962
9	0.9999	0.9999	0.9999	0.9998	0.9997	0.9996	0.9995	0.9993	0.9991	0.9989
10	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9999	0.9999	0.9998	0.9998	0.9997
11	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	0.9999	0.9999
12	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000	1.0000